

P.T.

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky

Ing. Filip Macháček

generálny riaditeľ

Sekcia environmentálneho hodnotenia a odpadového hospodárstva

Nám. Ľ. Štúra 1

812 35 Bratislava

V Bratislave, dňa 31. 7. 2018

Vec: Právna analýza vo veci porovnania právnej úpravy vo vybraných členských štátoch EÚ vo veci zálohovania PET fliaš v systéme rozšírenej zodpovednosti výrobcov, uvedenie návrhu najoptimálnejšieho riešenia vo veci zavedenia zálohovania PET fliaš do slovenského právneho poriadku a dopady, najmä finančné, pre Slovenskú republiku v prípade prijatia takejto právnej úpravy.

Vážený pán generálny riaditeľ,

na základe zadania Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, so sídlom Nám. Ľ. Štúra 1, 812 35 Bratislava, IČO: 42 181 810 (ďalej len „**Klienta**“) zo dňa 6. 6. 2018 bola advokátska kancelária SOUKENÍK – ŠTRPKA, s. r. o., so sídlom Šoltésovej 14, 811 08 Bratislava, IČO: 36 862 711, spoločnosť zapísaná v Obchodnom registri Okresného súdu BA I, oddiel Sro, vložka č. 57530/B (ďalej len „**advokátska kancelária**“) požiadaná o vypracovanie právnej analýzy, ktorej predmetom je porovnanie právnej úpravy vo vybraných členských štátoch EÚ vo veci zálohovania PET fliaš v systéme rozšírenej zodpovednosti výrobcov, uvedenie návrhu najoptimálnejšieho

SOUKENÍK - ŠTRPKA, s. r. o., advokátska kancelária/law firm, Šoltésovej 14, 811 08 Bratislava, Slovenská republika/Slovak republic
tel.: +421 2 322 02 111, E-mail: akss@akss.sk, bank account: IBAN SK481100000002626735972, SWIFT: TATR SKBX, Tatra banka, a.s.
IČO: 36 862 711, DIČ: 2022800846, IČ DPH: SK 2022800846, zapísaná/registered: OR OS Bratislava I, oddiel: Sro, vložka číslo: 57530/B

pobočky/branch offices

Nitra
Štúrova 74/138
SK-949 35
Nitra

Žiar nad Hronom
SNP 19
SK-965 01
Žiar nad Hronom

Vysoké Tatry
Tatranská 611
SK-059 52
Veľká Lomnica

Košice
Letná 45
SK-040 01
Košice

riešenia vo veci zavedenia zálohovania PET fliaš do slovenského právneho poriadku a dopady, najmä finančné, pre Slovenskú republiku v prípade prijatia takejto právnej úpravy.

I.

Použité právne predpisy a dokumenty

Právne predpisy regulujúce zálohovanie PET fliaš v Dánsku

1. **Environmental Protection Act No. 1189 of 2016**– (Zákon o ochrane životného prostredia č. 1189/2016)
2. **Statutory Order no. 540 of 22 May 2017 on Deposits and Collection etc. of Packaging for Certain Beverages**– (Nariadenie vlády č. 540 z 22. 5. 2017 o zálohách a zbere obalov niektorých nápojov) Ako vykonávajúci predpis Zákona o ochrane životného prostredia uvedeného vyššie. Upravuje problematiku nápojov a ich balenia. Určuje druhy obalov, na ktorých musí byť zálohové označenie, zodpovednosť za obaly vrátené spotrebiteľmi a správu celého návratného zálohového systému (Od roku 2012 má Dansk Retursystem výlučné oprávnenia v správe tejto oblasti, ktorého činnosť kontroluje Dánska agentúra životného prostredia).

Použité zdroje (Dánsko)

1. <http://anker-andersen.dk/deposit-laws/denmark.aspx>
2. <https://www.danskretursystem.dk> – oficiálna stránka danskretursystemu
3. <https://mst.dk/media/133287/statutory-order-on-deposits-on-and-the-collection-etc-of-packaging-for-certain-beverages.pdf> - anglický preklad Dánskeho nariadenia vlády č. 540 z 22. 5. 2017 o zálohách a zbere atď. obalov niektorých nápojov
4. <https://stateofgreen.com/en/partners/state-of-green/news/denmark-expands-its-deposit-and-return-system-to-increase-recycling/> - informácia o rozšírení záloh aj na džúsy a koncentráty z ovocia a zeleniny

Právne predpisy zálohovanie PET fliaš v Nemecku

1. **The Packaging Ordinance – „VerpackV“** – Nariadenie vlády o obaloch z 21. 8. 1998, naposledy novelizované 2. 4. 2008 (BGBl. I, p. 531), novela účinná od 1. 4. 2008 – Jeho hlavným zámerom je redukovať škodlivé dopady odpadov z obalov na životné prostredie.

Použité zdroje (Nemecko)

1. <http://anker-andersen.dk/deposit-laws/germany.aspx>

2. <http://www.dpg-pfandsystem.de> – oficiálna stránka DPG

Právne predpisy zálohovanie PET fliaš vo Švédsku

1. **Zákon č. 1991:336 o niektorých nápojových obaloch** (Law (1991:336) on certain packaging for drinks)
2. **SFS 2006:1273 Nariadenie o zodpovednosti výrobcov za obaly** (Ordinance on producer re-sponsibility for packaging (SFS 2006:1273))
3. **SFS 2005:220 Nariadenie o návratnom systéme pre plastové fľaše a kovové plechovky** (Ordinance on return system for plastic bottles and metal cans] (SFS 2005:220)) – Podľa súčasnej švédskej legislatívy nápoje, ktoré sú odborne balené v aprobovaných obaloch, sú schopné byť súčasťou návratného zálohového systému odsúhlaseného vládou – plastové fľaše alebo kovové plechovky.

Použité zdroje (Švédsko)

- a. <https://pantamera.nu> – RETURPACK
- b. <https://pantamera.nu/wp-content/uploads/2015/06/Appendix-3-Deposit-and-Fees.pdf> - ceny záloh
- c. <http://www.bottlebill.org>
- d. <http://www.jordbruksverket.se>
- e. <http://www.cleanaway.se>

II.

Zhrnutie skutkového stavu

Zálohový systém v členských štátoch Európskej únie, ktoré sú v tejto práci analyzované, majú dlhodobú tradíciu a preto skúsenosti spojené s fungovaním týchto zálohových systémov môžu byť inšpiráciou pre mnohé členské štáty Európskej únie snažiace sa skvalitniť starostlivosť o životné prostredie. Slovenská republika nie je výnimkou, keďže sa snaží plniť pozitívny záväzok štátu v oblasti tretej generácie ľudských práv vyplývajúci z druhej hlavy, šiesteho oddielu, čl. 44 ods.1 Ústavy SR – Každý má právo na priaznivé životné prostredie. Jeden z najväčších problémov súvisiacich so znečistením životného prostredia sú odpady z obalov skonsumovaných nápojov, ktoré neboli odhodené do príslušného zberného kontajnera, ale boli voľne pohodené v prírode (tento proces sa označuje pojmom „littering“).

Ako vyplýva z verejne dostupných štatistík a výročných správ, littering je najefektívnejšie riešený v krajinách so zavedeným zálohovým/návratným systémom. V súvislosti so zavedením zálohového systému aj v podmienkach Slovenskej republiky je preto vhodné komparatívnou metódou porovnať fungovanie zahraničných systémov, kde je tento systém pomerne ustálený. Inšpiráciou v tomto smere sú krajiny Škandinávie a Nemecko. V blízkej budúcnosti by mal byť zálohový systém zavedený aj vo Veľkej Británii.

Zálohovanie sa v skúmaných krajinách sústreďí najmä na recykláciu jednorazových nápojových obalov, v snahe opakovaného využitia materiálu z nápojového obalu po konzumácii nápoja spotrebiteľom. Zo zálohovania sú však vylúčené niektoré druhy nápojových obalov z dôvodu ochrany verejného záujmu, alebo komplikovanosti v procese recyklácie.

Zálohovanie nápojových obalov prispieva k motivovaniu spotrebiteľa v oblasti starostlivosti o životné prostredie, čo potvrdzujú aj štatistiky krajín so zálohovým systémom, ktoré vykazujú vysokú mieru návratnosti obalov po konzumácii spotrebiteľmi.

III. Dánske kráľovstvo

Dánsko malo zálohový systém zavedený už dlhé obdobie, po vyše desaťročia. Najprv sa vzťahoval len na zber nápojových obalov vhodných na vyčistenie a opakované naplnenie. Veľa obchodov a supermarketov malo zberné automaty na zautomatizovanie procesu navrátenia fliaš. Z ekologických dôvodov bolo využívanie obalov na opakované používanie príliš limitované a užívanie hliníkových plechoviek bolo úplne zakázané v druhej polovici minulého storočia. Avšak, takáto legislatíva porušovala právo Európskej únie a Dánsko bolo prinútené sa takejto úprave prispôbiť. Dánska vláda sa rozhodla predstaviť zálohový systém pre všetky jednorazové nápojové obaly na dánskom trhu.

Dánsky zákon o fľašiach bol prijatý parlamentom v roku 2000 a bol novelizovaný v roku 2007, avšak novelizácia nezmenila hlavnú podstatu pôvodného znenia predmetného zákona. Zámerom tohto zákona bolo dosiahnutie miery recyklácie aspoň 95% pre jednorazové nápojové obaly do 1. 1. 2008.

Dánsky zálohový systém vznikol na základe iniciatívy Dánskeho ministerstva životného prostredia v snahe prevziať, spravovať a riadiť zálohový systém v Dánsku.

Ak výrobca alebo dodávateľ predáva nápoj maloobchodníkovi v Dánsku, neúčtuje iba cenu výrobku, ale taktiež aj zálohu za obal nápoja. Všetky zálohy obdržané výrobcami alebo dodávateľmi sú zozbierané a vyplatené raz mesačne Dánskemu návratnému systému (ďalej len „DNS“ alebo „**Dansk Retursystem A/S**“). Keď spotrebiteľ skonzumuje nápoj, nápojový obal sa vráti do obchodov a supermarketov, či už manuálne alebo prostredníctvom automatov určených na navrátenie fliaš, tak sú fľaše prepravené do jedného z dvoch sčítacích stredísk DNS, kde sú registrované, sčítané a zaradené. Na základe tejto registrácie, DNS vyplatí zálohu obchodom a supermarketom.

Záloha vzťahujúca sa na obaly nevrátené spotrebiteľmi (a v dôsledku toho nerecyklované) je príjmom DNS, ktorý ju prerozdeľuje sčasti na podporu efektivity procesu návratnosti obalov a taktiež na množstvo sociálnych a ekologických verejnoprospešných programov. V roku 2013 finančný zákon stanovil povinnosť pre DNS previesť na účet štátnej pokladnice časť týchto príjmov za obdobie 5 rokov. Všetci výrobcovia, plnitelia fliaš a dodávatelia nápojových obalov sú povinní zaregistrovať sa u DNS, ak chcú legálne distribuovať ich produkty v Dánsku.

Dansk Retursystem A/S je financovaný z nasledujúcich zdrojov

1. Poplatky za registráciu
2. Poplatky za logistiku
3. Poplatky za zber

Dansk Retursystem A/S platí všetkým obchodom a supermarketom poplatok pokrývajúci náklady držania všetkých nápojových obalov – jednorazových a opakovane využiteľných. Obchody a supermarkety na druhej strane zaplatia správny poplatok na účet Dansk Retursystem A/S, ktorý pokryje náklady správy národnej evidencie všetkých obchodov a supermarketov.

V spojitosti s týmito poplatkami všetci výrobcovia, plnitelia fliaš a dodávatelia platia tzv. „poplatok za balenie“, ktorý predstavuje druh ekologickej dane. Táto je platená za každý nápojový obal.

Všetky uvedené poplatky, okrem poplatku za balenie, sú každý rok určované Dánskym návratným systémom, ale musia byť odsúhlasené Dánskou agentúrou životného prostredia. DNS má dve sčítacie strediská v Dánsku, ktoré disponujú 28 vysoko-rýchlostnými automatmi na sčítanie a triedenie obalov.

Príjmy systému :

1. Hliník, sklo a plast z vrátených obalov fliaš alebo plechoviek sú predávané spoločnostiam, ktoré vyrábajú nové obaly. DNS získava príjem z predaja týchto materiálov.
2. Okolo 10% všetkých obalov nie je vrátených. Tieto nevybraté zálohy sú využívané na skvalitnenie návratného systému. V roku 2013 finančný zákon stanovil povinnosť pre DNS previesť na účet štátnej pokladnice časť týchto príjmov za obdobie 5 rokov.
3. Výrobcovia a dodávatelia nápojov vo fľašiach alebo plechovkách platia ročný poplatok za uvádzanie nápojov na trh, za ktorých obaly sa platí záloha. Poplatky sa líšia od druhu fliaš alebo plechoviek, množstva fliaš alebo plechoviek a od miery náročnosti fliaš v procese recyklácie. Tieto poplatky sú vyčíslené každoročne a sú založené na rozdieli príjmov a výdavkov DNS. Poplatky odzrkadľujú skutočnú cenu za správu návratného systému.

V roku 2006 (dva roky pred počiatočným ukončením statusu DNS ako jediného prevádzkovateľa návratového systému v Dánsku), dánske ministerstvo životného prostredia požiadalo Dánsku agentúru životného prostredia aby ohodnotilo efektivitu programu záloh zavedeného v roku 2002. Agentúra podala správu v Decembri 2006.

Podľa záverov správy systém fungoval uspokojivo z pohľadu spotrebiteľov, obchodníkov a taktiež aj z pohľadu výrobcov a dodávateľov. Na začiatku roka 2002 malí

Dodávateľia zahraničných pivných produktov namietali, že systém je príliš nákladný a sťažovali sa na sťaženie prístupu na dánsky trh a s tým spojené zníženie množstva druhov pivných produktov, ktoré by mohli byť na dánsky trh uvedené. Správa predložená agentúrou vyvrátila tieto domnienky (od roku 2002 do roku 2006 bol zaznamenaný nárast dovezeného piva zo 4 miliónov litrov na 13 miliónov, zvýšenie množstva výrobcov piva z 269 na 343 a celkový nárast pivných produktov (rozličné EAN kódy) z 2050 na 4918). Zavedený systém tak nemal negatívny vplyv na dodávateľov zahraničných pivných produktov.

Vo februári 2014 Dánska agentúra životného prostredia potvrdila Dánskemu návratnému systému výlučné oprávnenia na správu návratového systému do konca roku 2019. Agentúra potvrdzuje a prehodnocuje tieto oprávnenia raz za 6 rokov na základe externého hodnotenia.

Nariadenie vlády č. 540 z 22. 5. 2017 o zálohách a zbere obalov niektorých nápojov sa vzťahuje na obaly s objemom 20 litrov a menej, **pre nasledujúce druhy nápojov:**

- pivo,
- minerálne vody, limonády a iné produkty obsahujúce oxid uhličitý,
- minerálne vody, vody, limonády, ľadové čaje, a iné nápoje, ktoré neobsahujú oxid uhličitý,
- nealkoholické nápoje zmiešané s liehovinami (ľahko alkoholické nápoje),
- ďalšie kvasené nápoje (vrátane kvasených ľahkých alkoholických nápojov na báze vína, sladu alebo ovocného vína).
- **Od roku 2020 sa bude vzťahovať aj na fľaše od džúsov a ovocných či zeleninových koncentrátov – sklenené, plastové a kovové. Ceny záloh budú rovnaké (podľa 3 tried).**

S výnimkou prípadov, pri ktorých to vyslovene nie je ustanovené, sa Nariadenie vlády č. 540 z 22. 5. 2017 o zálohách a zbere obalov niektorých nápojov **nevzťahuje na**

- sudy,
- plastové obaly s objemom nad 10 litrov pre vodu, pramenitú vodu a vodu bez obsahu oxidu uhličitého,
- balenia z kartónu, vrátane laminátov pozostávajúcich z lepenky a iných materiálov a
- prepravné obaly vrátane prepraviek, paliet a podnosov.

Každý subjekt, ktorý predáva nápoje v obaloch na území Dánskeho kráľovstva musí vyberať zálohy na obal pri ich umiestňovaní na trh.

Zálohy za fľaše so zálohovou známkou sú v súčasnosti stanovené podľa 3 tried (A, B, C).

Trieda A 1 DKK (sklenené fľaše a plechovky s objemom menej ako liter)

Trieda B 1,5 DKK (plast. fľaše s objemom pod 1 liter)

Trieda C 3 DKK (všetky fľaše a plechovky s objemom 1-20 litrov)

(pozn. 1 DKK = 0,1342 €)

Fľaše so zálohovou známkou sú recyklované. Po vrátení fliaš spotrebiteľmi ich stroj zlisuje a recykláciou sa z nich vytvoria nové fľaše alebo plechovky. Nachádza sa na nich zálohový kód, ktorý priamo informuje spotrebiteľa o tom, že obal je zálohovateľný.

Pre fľaše bez zálohovej známky (napr. fľaše na pivo), ktoré sa dajú znova naplniť a vyčistiť sú stanovené nasledujúce hodnoty záloh:

Sklenené fľaše s objemom pod 0,5 litra = 1,00 DKK

Sklenené fľaše s objemom nad 0,5 litra = 3,00 DKK

Plastové fľaše pod objem 1 litra = 1,00 DKK

Plastové fľaše s objemom vyšším ako 0.99 litra = 3,00 DKK

Fľaše bez zálohovej známky sú vyčistené a opätovne naplnené. Približne jedna štvrtina všetkých nápojových obalov spadá do tejto skupiny. Na fľaši sa nenachádza EAN kód alebo informácia o zálohe. Spotrebiteľ si musí po kúpe nápoja v obchode alebo supermarkete skontrolovať pokladničný blok, na ktorom sa nachádza výška zálohy za daný obal.

Nariadenie vlády č. 540 z 22. 5. 2017 o zálohách a zbere obalov niektorých nápojov neupravuje zálohy za nápojové prepravky. Stanovanie zálohy za prepravku je v pôsobnosti obchodov, ktoré určia výšku zálohy za príslušnú prepravku.

Dansk Retursystem A/S a jeho štruktúra, právna forma a spôsob fungovania

Spoločnosť Dansk Retursystem vznikla v roku 2000 ako akciová spoločnosť so štyrmi vlastníkmi, ktorá by podľa nariadenia vlády mala byť neziskovou spoločnosťou. Neziskový charakter spoločnosti má zaručiť, aby jediným účelom systému zálohovania a vracania fliaš bola recyklácia čo najväčšieho počtu prázdnych fliaš a plechoviek a vytváranie čo možno najväčšieho počtu nových (recyklovaných) fliaš a plechoviek.

Kľúčoví partneri dánskeho návratného systému sú zastúpení v predstavenstve spoločnosti Dansk Retursystem: pivovary, dovozcovia nápojov, na ktoré sú splatné vklady, a maloobchod, ktorý je povinný prevziať prázdne fľaše a plechovky vrátené spotrebiteľmi. Stanovy spoločnosti vyžadujú, aby predseda predstavenstva bol nezávislý a nebol prepojený so žiadnym z príslušných partnerov.

Nemecká spolková republika

Nemecký zálohový systém sa označuje ako **DPG** (*Deutsches Pfandsystem GmbH*) a bol založený v roku 2005 v Berlíne obchodníkmi, výrobcami nápojov a výrobcami obalov od nápojov v snahe zdefinovať organizačné a právne základy národného zálohového a návratného systému pre recyklovateľné nápojové obaly v Nemecku. Polovičným akcionárom je Nemecká obchodná federácia (German Retail Federation) a v druhej polovici Federácia nemeckého jedla a nápojov (Federation of German Food and Drink Industries). Schválené základné imanie predstavuje 25 000 €.

DPG má poradnú skupinu pozostávajúcu z reprezentantov obchodného sektora a z reprezentantov trhu s nápojmi. V snahe uspokojiť požiadavky stanovené Nariadením vlády o obaloch bol vyvinutý viacvrstvový projekt založený na širšej kooperácii obchodného a výrobného sektora. DPG predstavuje právnu a organizačnú zložku slúžiacu na dosiahnutie kompromisu medzi spoločnosťami pôsobiacimi v systéme zálohovania v Nemecku.

Vedenie DPG pozostáva z dvoch výkonných riaditeľov ktorí sú obsadení do odvetví obchodu a výroby.

Poradná skupina DPG sa skladá z 8 členov a je zodpovedná za dozor a poradenstvo vedeniu. Poradná skupina sa schádza raz za štvrtrok.

Správna rada zložená zo zástupcov obchodného a výrobného spoločenstva sa podieľa na DPG systéme. Jej členovia pomáhajú DPG plniť svoje úlohy.

Nemecký zálohový systém sa výrazne odlišuje od systémov škandinávskych krajín, pretože v ňom neexistuje organizácia, ktorá má výlučnú právomoc pôsobiť v správe zálohového systému. DPG nepredstavuje teda autonómny orgán spravujúci zálohový systém, len umožňuje spoločnostiam, ktoré na systéme zálohovania obalov participujú, dosiahnuť dohodu a zefektívniť svoju spoluprácu. Pod DPG spadá množstvo subjektov, ktoré tvoria ucelený systém :

1. **„Prví distribútori“** – sú nimi výrobcovia, dodávatelia a súkromní výrobcovia nápojov ako napr. Lidl, Aldi, atď.
2. **„Disponent so zálohovým účtom“** – je organizáciou, ktorá drží a riadi zálohové účty od doby, kedy sú nápojové obaly uvedené na trh, do času kedy nápojové obaly sú vrátené a recyklované. Všetci „prví distribútori“ sú disponentmi zálohových účtov.
3. **Sprostredkovateľ disponenta** – môže napomáhať disponentovi zálohových účtov v riadení zálohových účtov, príjmov a výplat.
4. **Žiadateľ zálohy** - môže žiadať vrátenie zálohy od držiteľa zálohy na základe počítania, registrácie a rozdrvenia vrátených nápojových obalov.
5. **Sprostredkovateľ žiadateľa zálohy** – môže napomáhať žiadateľovi zálohy v procese vyžiadania zálohy od držiteľa zálohy.

6. **Zber** – je organizáciou, ktorá riadi zber použitých nápojových obalov, ako napr. obchod, supermarket alebo nezávislé zberné stredisko.
7. **Zberné stredisko** – je objektom, v ktorom spotrebitelia môžu vrátiť použité nápojové obaly a vybrať si svoje zálohy.
8. **Výrobcovia etikiet** – sú spoločnosti poverené tlačou špeciálnych etikiet podľa pokynov a špecifikácií DPG.
9. **Výrobcovia plechoviek** – sú spoločnosti poverené výrobou plechoviek a tlačou zálohových kódov na tieto plechovky.
10. **Výrobcovia zálohových automatov a vysokorýchlostných počítacích strojov** – sú spoločnosti poverené výrobou automatov alebo strojov a registráciou použitých nápojových obalov. Automaty alebo stroje generujú zúčtovacie údaje potrebné pre žiadateľa zálohy, ktorý žiada zálohu od držiteľa zálohy.
11. **Sčítacie strediská** – sú strediská poverené a certifikované na počítanie a registráciu použitých nápojových obalov a generujú zúčtovacie údaje pre zberateľov tretích strán.

Všetci z vyššie uvedených účastníkov systému musia podpísať zmluvu s DPG, aby mohli byť poverení podieľaním sa na fungovaní a riadení nemeckého zálohového a návratného systému. DPG je financovaná z členských poplatkov platených všetkými účastníkmi subjektmi. Aby sa zabránilo podvodu, DPG obdobne ako tomu bolo v Dánsku zaviedla špeciálnu technológiu založenú na špecifickej tlačobnej technike, ktorá je využívaná na tlačenie DPG loga (**bezpečnostná známka**) na nápojové obaly, a ktorú nie je možné kopírovať bežnými kopírovacími zariadeniami. Každý nápojový obal v Nemecku musí byť touto známkou označený. Bezpečnostná známka musí byť vytlačená na etikete samotnej alebo priamo na obale (v prípade kovových obalov ako napr. plechovky) alebo na špeciálnych etiketách obsahujúcich iba čiarový kód a bezpečnostnú známku. Posledná možnosť je využívaná dodávateľom pri uvádzaní zahraničných nápojov, ktoré nemajú na svojej pôvodnej originálnej etikete bezpečnostnú známku.

Ciele a úlohy DPG – Základnými povinnosťami DPG je vytvorenie základných povinností a štandardov pre praktické prebratie právom stanovených povinností za účtovanie záloh a vracanie záloh spoločnosťami zahrnutými v systéme. To umožňuje sčasti riadenie centrálnej evidencie záloh a manažment označovacích štandardov. Ďalšími povinnosťami DPG je spravovanie dohôd, certifikačný manažment, IT manažment, manažment označovania známk, marketing a PR práca pre systém. DPG je nezisková spoločnosť.

Značenie (bezpečnostné známky)

Značenie nápojových obalov je základný princíp fungovania DPG systému. Výrobcovia nápojov a dodávatelia, ktorí sa rozhodnú participovať na fungovaní DPG systému, musia označovať zálohované nápojové obaly v súlade s požiadavkami DPG. Toto značenie pozostáva z dvoch súčastí:

1. DPG známka zo špeciálneho DPG atramentu (farby) a
2. číslo (GTIN) využívané výlučne na nemeckom trhu.

Značenie sa vykonáva z niekoľkých dôvodov:

- Obaly nosiace DPG známku sú tak označené ako **predmet povinnej zálohy** v zmysle Nariadenia vlády o obaloch.
- **Cena zálohy na obale** – DPG známka na nápojových obaloch oznamuje spotrebiteľovi, že obal môže byť vrátený na príslušné zberné stredisko, v ktorom spotrebiteľ odbrží späť zálohu za obal.
- **Slúži ako označenie pre spoločnosti podieľajúce sa na DPG systéme** – len tieto spoločnosti majú výlučné oprávnenie používať DPG známku na svojich nápojových obaloch.
- **Ochrana proti podvodu** – DPG známka má špeciálne bezpečnostné charakteristiky, ktorými sa dokáže odlíšiť od iných značení obalov.
- **Evidencia** – na základe čísla GTIN vytlačeného na DPG obaloch sú obaly evidované v databáze systému DPG. Každý DPG účastník systému má prístup do databázy.
- **Možnosť identifikácie obalu v automate/ stroji**

Nápoje a obaly, na ktoré sa vzťahuje Nariadenie vlády o obaloch

Nariadenie vlády o obaloch určuje ktoré nápojové obaly vyžadujú povinné zálohovanie, medzi ne spadajú nasledovné druhy obalov:

Pivo a miešané nápoje obsahujúce pivo

- pivo,
- pivo miešané kolou alebo limonádami,
- nealkoholické pivo,
- pivo so sirupom,
- pivo miešané iným alkoholickým nápojom (ako napr. pivo a vodka),
- ochutené pivo (ako napr. pivo s arómou tequilly).

Voda

- minerálna voda s obsahom oxidu uhličitého alebo bez obsahu oxidu uhličitého,
- liečivá voda,
- pramenitá voda,
- stolová voda a iná voda, taktiež s príchutami, kofeínom, kyslíkom,
- iné pitné vody.

Nealkoholické nápoje s CO2 a bez CO2

- kola,
- limonáda,
- niektoré druhy ovocných džúsov,
- atletické nápoje (nápoje pre športovcov),
- energetické nápoje,
- ľadová káva alebo kávové nápoje (chladené),
- horké nápoje a iné nápoje s CO2 a bez CO2
- od 1. 4. 2009 diétne nápoje s výnimkou nápojov určených výhradne pre malé deti.

Miešané alkoholické nápoje

- ak sú tieto nápoje distribuované v recyklovateľných materiáloch, musí byť účtovaná záloha vo výške najmenej 25 centov.

Nariadenie vlády o obaloch sa nevzťahuje na:

- Obaly, ktorých objem je menší ako 0,1 l alebo väčší ako 3,0 l.
- Obaly vhodné na opakované použitie.
- Ekologicky vhodné obaly – nápojové obaly z kartónu,
- nápoje v obaloch z polyetylénu.

Nemeckí výrobcovia a dodávatelia musia záúčtovať zálohu za každý recyklovateľný nápojový obal v hodnote **25 centov**. Zároveň musia nápoj označiť známku, aby bolo jasne identifikovateľné že je predmetom povinného zálohovania. Výrobcovia sa musia taktiež zapojiť do systému zálohovania.

PRÁVNE POŽIADAVKY PRE AKCEPTÁCIU VRÁTENÝCH NÁPOJOVÝCH OBALOV

- Od 1. 5. 2006 obchodníci a iní koneční distribútori musia akceptovať povinné zálohovanie nápojových obalov na obaly z materiálu kt. distribuujú. Povinnosť zberu sa aplikuje nezávisle od toho, či bol nápoj predaný priamo obchodníkom, alebo konkurenciou. Obchodník ponúkajúci iba nápoje balené v PET obaloch nemusí akceptovať vrátené obaly plechoviek alebo sklenené fľaše, ale musí prijať vrátené PET fľaše nezávisle od ich veľkosti, formy alebo značky.
- VÝNIMKA: Pre obchody s predajnou plochou menšou ako 200 m² povinnosť prijať obaly môže byť zúžená na značky uvedené na trh predajcom (obchodníkom).
- Mali by byť zaznamenané všetky navrátenia, pri ktorých spotrebiteľ nemá nárok na vrátenie zálohy keď hodnota zálohy na obale nie je čitateľná. Záloha nemôže byť vyplatená za obaly ktoré boli kúpené pred účinnosťou povinného zálohovania alebo v zahraničí.
- DPG systém je zálohový systém len pre recyklovateľné nápojové obaly. DPG participácia nezakladá povinnosť akceptovať vrátené nápojové obaly, ktoré sú vhodné na vyčistenie a opakované použitie. Tieto sú zbierané predajcami zapojenými na báze dobrovoľnosti.

V.

Švédske kráľovstvo

Diskusia o zavedení zálohového systému vo Švédsku začala približne v roku 1980, v čase keď sklenené fľaše začali byť nahrádzané jednorazovými nápojovými obalmi. V dôsledku negatívneho dopadu súvisiaceho s týmto zavedením bol vytvorený zálohový systém. So zálohovým systémom nesúhlasili výrobcovia plechoviek, nápojov a obchodníci. Tieto tri skupiny zálohového reťazca založili spoločnosť Returpack Svenska AB v roku 1984.

Vo Švédsku sa návratný / zálohový systém rozdeľuje podobne ako v iných krajinách na jednorazové nápojové obaly a na nápojové obaly vhodné opakovaného používania. V prípade jednorazových nápojových obalov (plechoviek a PET fľaš) spravuje systém organizácia zvaná Returpack.

Nápojové obaly od ovocných či zeleninových džúsov, štiav tvoria výnimku a nie sú recyklovateľné. Pri recyklácii takýchto nápojových obalov by sa vyžadovalo, aby bol zberný automat chladený a aby zamestnanci pri recyklácii používali dýchacie zariadenie, aby sa predišlo kontaminácii baktériami.

Participácia v systéme

Výrobcovia obalov, výrobcovia nápojov a obchodníci spoločne založili spoločnosť Returpack Svenska Ab na účely zberu a triedenia hliníkových plechoviek. V roku 1994 bol založený Returpack-PET aj pre PET fľaše. Returpack riadi celkové aktivity potrebné pre fungovanie návratného zálohového systému jednorazových nápojových obalov (fľaše a plechovky).

Vlastníci Returpack-u sú v 50% výrobcovia nápojov, v 25% veľké obchodné reťazce a v ďalších 25% malé obchodné reťazce alebo predajcovia. V súčasnosti sú dcérskymi spoločnosťami Returpack-u spoločnosť Returpack Burk (plechovky) a Returpack PET (PET fľaše), pričom v oboch spoločnostiach je totožné rozdelenie vlastníckej štruktúry.

PLECHOVKY

Vyrobené plechovky sú predané výrobcom nápojov, ktorí ich naplnia (okolo 30% piva a nealkoholických nápojov je vo Švédsku naplnených v plechovkách z hliníka) a predajú obchodníkom. Obchodníci predajú spotrebiteľovi nápoj, ktorý je po konzumácii spotrebiteľom vrátený obchodu. Prázdne plechovky (ročne je ich okolo 900 miliónov), sú následne v skladoch, kde sa plechovky zozbierané obchodmi zhromažďujú a v Returpack-u sú spolu zabalené. Zabalené plechovky sa predávajú továrňam v Spojenom kráľovstve alebo vo Francúzskej republike odkiaľ dánsky výrobca plechoviek odkupuje materiál vo forme dlhých kusov kovu.

Sklady na plechovky sa nachádzajú priamo u predajcov a následne sú odvážané do Returpacku na zabalenie.

Veľké skladovacie miesta boli vytvorené za účelom optimalizácie dopravy. Returpack začal produkovať medzizberné stanice kde je skladované veľké množstvo plechoviek.

PET FLAŠE

Keď sa prázdne PET fľaše dostanú do Returpack-u, vytriedia sa farebné a bezfarebné fľaše a zabalia sa. Potom sa dostanú do časti zvanej „Cleanaway,“ založenej v roku 2009, nachádzajúcej sa hneď vedľa Returnpack-u. V tejto časti sú fľaše rozdrvené na malé čiastočky a prečistené. Materiál z PET fľaš má širšie možnosti využitia ako je

tomu pri hliníku z plechoviek. Okolo 70% materiálu sa použije na výrobu nových PET fliaš (Returpack 2009).

Následne sa začali vyrábať aj fľaše z iného materiálu ako fľaše PET. Výrobcovia takýchto nápojových obalov argumentovali, že nie je ich povinnosťou byť súčasťou zálohového systému. Zmenou legislatívy sa ustálilo, že sú taktiež súčasťou, pričom sú triedené v inej skupine, rovnako ako farebné fľaše.

FINANČNÝ TOK

- Domáci výrobcovia nápojov, rovnako ako dodávatelia, musia platiť:
  - a. **Zálohu** - výšku zálohy určuje spoločnosť Returpack, podlieha však schváleniu Poľnohospodárskou radou.
  - b. **Správny poplatok Returpack-u.**

Výška zálohy je stanovená na obale výrobku a zároveň na pokladničnom bloku pri kúpe nápoja spotrebiteľom.

Keď spotrebiteľ skonzumuje nápoj a vráti prázdny jednorazový obal od plechovky alebo fľaše do zberného automatu nachádzajúceho sa v obchode (Reverse vending machine - RVM), automat mu vydá papierik, na ktorom je informácia o výške vrátenej zálohy, ktorá mu bude vyplatená. Zálohu vypláca spotrebiteľovi obchod. On-line systém prepája zberný automat s Returpackom a platba vykonaná obchodom v mene systému je okamžite zaznamenaná. Obchodu s RVM je vyplácaný **manipulačný poplatok** vo výške 0,15 SEK za plechovku, 0,38 SEK za obaly so zálohou v hodnote 1 SEK a 0,42 SEK za obaly so zálohou v hodnote 2 SEK ako kompenzácia. Taktiež je vyplácaný malý **poplatok skladom v obchodoch** za náklady obetovanej príležitosti, ktorý platí Returpack.

Returpack získava peniaze z predaja hliníka/PET fliaš recyklačným strediskám. Systém je celkovo financovaný z nevybratých záloh, administratívnych poplatkov a predaja recyklovateľného materiálu.

RVM - automat je zakúpený obchodmi na ich vlastné náklady. Manipulačný poplatok by mal z dlhodobého hľadiska pokryť náklady na prevádzkovanie a zaobstaranie RVM. Je na obchodníkoch, akým spôsobom financujú kúpu zberného automatu.

ZÁLOHY a poplatky

- 1) Hliníková plechovka s obsahom alkoholu menej ako 3.5% - záloha 0,89 SEK
- 2) Hliníková plechovka s obsahom alkoholu viac ako 3.5% - záloha 0,80 SEK
- 3) Železná plechovka - záloha 0.89 SEK, triediaci poplatok 0.25 SEK
- 4) Čistá PET fľaša s obsahom alkoholu pod 3,5 % a s objemom rovným alebo nižším ako 1l - záloha 0,89 SEK, správny poplatok je 0,22 SEK
- 5) Čistá PET fľaša s obsahom alkoholu pod 3,5 % a s objemom nad 1l - záloha 1.79 SEK, správny poplatok je 0,52 SEK
- 6) Čistá PET fľaša s obsahom alkoholu nad 3,5 % a s objemom rovným alebo nižším ako 1l - záloha 0,80 SEK a správny poplatok je 0,22 SEK

- 7) Čistá PET fľaša s obsahom alkoholu nad 3,5 % a s objemom nad 1l – záloha je 1,60 SEK a správny poplatok je 0,52 SEK
- 8) Farebná PET fľaša/ plastová fľaša s obsahom alkohol pod 3,5 % a s objemom rovným alebo nižším ako 1l – záloha je 0,89 SEK, správny poplatok 0,22 SEK, triediaci poplatok 0,05 SEK
- 9) Farebná PET fľaša/ plastová fľaša s obsahom alkohol pod 3,5 % a s objemom nad 1l – záloha je 1,79 SEK, správny poplatok je 0,52 SEK, triediaci poplatok je 0,05 SEK
- 10) Farebná PET fľaša/ plastová fľaša s obsahom alkohol nad 3,5 % a s objemom rovným alebo nižším ako 1l – záloha 0,80 SEK, správny poplatok 0,22 SEK, triediaci poplatok 0,05 SEK
- 11) Farebná PET fľaša/ plastová fľaša s obsahom alkohol pod 3,5 % a s objemom nad 1l – záloha 1,60 SEK, správny poplatok 0,52 SEK, triediaci poplatok 0,5 SEK

IV. Záver

Výhody a prínosy Dánskeho systému a úvaha o prípadnej aplikácii týchto prvkov v podmienkach Slovenskej republiky

Najväčšou výhodou Dánskeho systému je jeho vysoká efektivita a sofistikovanosť podmienená dlhoročnými skúsenosťami so zavedeným návratným (zálohovým) systémom. Dánsky systém ročne vyzbiera vyše 90% vratných fliaš. Systém záloh na prázdne obaly po skončení nápoja motivujú spotrebiteľa, s prihliadnutím na filozoficko-ekonomickú koncepciu „*homo economicus*“, ktorá vníma človeka ako bytosť konajúcu v snahe maximalizácie svojho úžitku, k recyklácii takýchto obalov a tým k prispievaniu starostlivosti o životné prostredie. Zálohový systém vytvára pozitívnu motiváciu pre spotrebiteľa chrániť životné prostredie. Ekonomická sankcia v podobe prepadnutia zálohy za nevrátené fľaše vytvára istý druh ekonomickej sankcie založenej na princípe „*znečisťovateľ platí*“. Dôležitou iniciatívou pre riadne fungovanie systému je kogentné stanovenie ceny zálohy za konkrétny typ obalu. Ten je stanovený nariadením vlády.

Veľkou výhodou pre výrobcov, dodávateľov a obchodníkov je skutočnosť, že sa priamo podieľajú prostredníctvom predstavenstva na fungovaní zálohového systému. Príjmy vyplývajúce zo systému sú investované do skvalitnenia systému a na verejnoprospešné účely. Dve zberateľské centrály systému vytvárajú vyššie vstupné náklady, no z dlhodobého hľadiska vytvárajú riešenie pre problémy s logistikou a taktiež vytvárajú pracovné miesta po celej krajine, keďže sa koncentrujú v odlišných častiach jej územia.

V roku 2015 malo Dánsko približne 3000 zberných automatov. Automaty urýchľujú triedenie vrátených obalov. Efektívny chod systému musí byť zabezpečený aj komfortom pre spotrebiteľa. Automat by mal triediť riadne a rýchlo, zároveň by mal riadne skenovať EAN kód a mal by mať zodpovednú osobu za jeho chod v prípade problémov.

Výhodou je priestor pre dispozitívnosť určovania ceny zálohy prepraviek obchodníkom.

Prínosom pre pružné fungovanie systému je fakt, že problematiku upravujú podzákonné predpisy (nariadenia vlády), ktoré sa dokážu rýchlejšie prispôbiť spoločenskej situácii ako zákon a tým reagovať na rýchle spoločenské zmeny, ktoré sa odzrkadlia aj v procese recyklácie. Preto by mal zákon obsahovať blanketovú normu, ktorá odkáže úpravu podrobností na nariadenie či vyhlášku ministerstva.

Dánske kráľovstvo a systém zálohovania je veľkou inšpiráciou už dlhé obdobie pre členské štáty Európskej únie a dokonca rozširuje zálohový systém aj o džúsy a koncentráty od roku 2020. Je preto vhodné zvážiť aj o recykláciu takýchto druhov nápojov.

Výhody a prínosy Nemeckého systému a úvaha o prípadnej aplikácii týchto prvkov v podmienkach Slovenskej republiky

V Nemeckom systéme je záloha za všetky recyklovateľné fľaše určené na jedno použitie stanovená kogentne na 25 eurocentov. To umožňuje spotrebiteľovi rýchlejšie sa zorientovať v systéme zálohovania. Je vhodné uvažovať o tom, že by aj Slovenská republika v prípade zálohovania ustanovila rovnakú cenu zálohy za všetky jednorazové nápojové obaly. Zároveň by bolo vhodné inšpirovať sa nemeckým spôsobom značenia a nápojové obaly zaopatriť špeciálnym EAN kódom vytvoreným zo špeciálneho tlačiarenského atramentu, aby sa obmedzila možnosť falšovania kódov, a známkov na nápojových obaloch. V celosti je nemecký systém komplikovanejší, pretože sa na ňom vyššou mierou podieľajú účastníci reťazca, než je tomu v škandinávskych krajinách, kde systém spravuje centrálné stredisko (v ktorom majú zastúpenie členovia reťazca).

Aby zavedenie systému nemalo pre maloobchodníkov devastačné účinky, je vhodné inšpirovať sa nemeckým zálohovým systémom, ktorý upravuje výnimky pre predajne s predajnou plochou menšou ako 200 m².

Výhody a prínosy Švédskeho systému a úvaha o prípadnej aplikácii týchto prvkov v podmienkach Slovenskej republiky

Švédsky zálohový systém, podobne ako dánsky a nemecký, zavedením zálohy za jednorazové nápojové obaly motivujú spotrebiteľov k vráteniu skonzumovaných nápojových obalov, v snahe získať späť zálohu zaplatenú spotrebiteľom obchodu.

Prínosom pre obchodníkov je zavedený manipulačný poplatok, ktorý umožňuje predajcom financovať nákladnú kúpu zberných automatov (Reverse vending machines) a ich následnú prevádzku.

Výhodou tohto systému je jeho štruktúra po navrátení nápojových obalov spotrebiteľmi. V tejto fáze procesu pomáhajú medzizberné stanice zhromažďovať plechovky a tým šetria miesto v skladoch pred ďalšími fázami systémového cyklu.

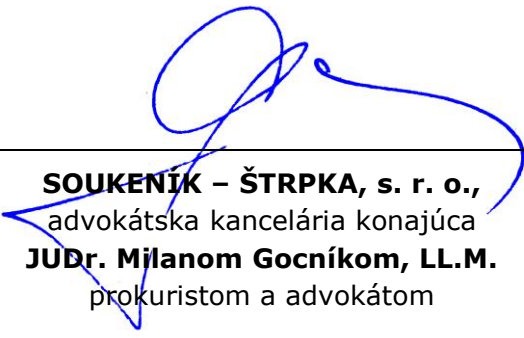

Ďalšou veľkou výhodou je zavedenie sofistikovaného Cleanaway procesu, ktorý spracúva zozbierané fľaše podľa ich farby a materiálu.

* * *

Záverom si dovoľujeme podotknúť, že zistenia a závery advokátskej kancelárie boli sformulované na základe zistení vyplývajúcich z predložených dokumentov a informácií poskytnutých pracovníkmi zadávateľa a dokumentov, na ktoré sa táto právna analýza odvoláva. Vyhradzuje si právo na zmenu zistení a právnych záverov v prípade, ak si to vyžiada skutkový stav zistený na základe ďalších informácií, ktoré sme počas prípravy tejto právnej analýzy nemali k dispozícii. Taktiež si dovoľujeme uviesť, že vyššie uvedená právna analýza obsahuje právne závery našej advokátskej kancelárie, ku ktorým sme dospeli na základe analýzy príslušných právnych predpisov, čo ale nezaručuje, že sa s nimi v plnom rozsahu stotožní aj príslušný úrad alebo súd v prípade sporu.

S úctou,

SOUKENÍK – ŠTRPKA, s. r. o.,
advokátska kancelária konajúca
JUDr. Milanom Gocníkom, LL.M.
prokuristom a advokátom